

Forslag

til

Lov om ændring af loven om oprettelse af „Statens almindelige Videnskabsfond“.

Fremsat den 10. januar 1962 af *ministeren for kulturelle anliggender*.

§ 1.

§ 1, stk. 2 i lov nr. 215 af 7. juni 1952 om oprettelse af „Statens almindelige Videnskabsfond“, som ændret ved lov nr. 146 af 23. maj 1958 og ved lov nr. 171 af 29. april 1960, affattes således:

„Stk. 2. På de årlige finanslove stilles et beløb af 6 mill. kr. til rådighed for fondet.

Hvad der af denne rådighedssum ikke måtte blive brugt i det enkelte år, henlægges til senere anvendelse i samme øjemed.“

§ 2.

Denne lov har virkning fra den 1. april 1962.

Bemærkninger til forslaget.

Ved lov nr. 171 af 29. april 1960 forhøjedes den årlige rådighedssum for det ved lov nr. 215 af 7. juni 1952 oprettede Statens almindelige Videnskabsfond fra 2,5 mill. kr. til 3,5 mill. kr. Man tilstøttede derved at tilpasse rådighedssummen til løn- og prisudviklingen, samtidig med at man søgte at tage hensyn til det forøgede pres på fondsmidlerne, som har været en følge af den stadige ekspansion af forskningsarbejdet og af det stigende behov for anskaffelse af apparatur.

Det er ministeriets opfattelse, at de stedfundne forhøjelser har givet fondet kompensation for de løn- og prisstigninger, der er indtruffet i tiden fra fondets oprettelse indtil foråret 1961, men at de kun i ringe grad har muliggjort den udvidelse og forstærkelse af fondets virksomhed, som må anses for nødvendig, hvis den grundvidenskabelige forskning her i landet i det lange løb skal kunne holde sig nogenlunde på højde med forskningen i andre kulturlande. Det må erkendes, at et højt videnskabeligt niveau både på grundvidenskabernes og de anvendte videnskabers område er en betin-

Min. f. kult. anl. 1. kt. j. nr. 1725/58.

gelse for fortsatte økonomiske og samfundsmæssige fremskridt.

Ved gennemførelsen af lov nr. 243 af 10. juni 1960 om oprettelsen af „Danmarks teknisk-videnskabelige forskningsråd“ og „Statens teknisk-videnskabelige fond“ har man skabt grundlag for en betydelig intensivering, specielt af målforskningen. Da denne forskning bygger på og i sidste instans er afhængig af grundvidenskabene, og da den udvikling, der i de kommende år kan ventes på de anvendte videnskabers felt, i sig selv vil virke i retning af at fremkalde behov for øget grundvidenskabelig indsats på mangfoldige områder, vil det være nødvendigt også at gøre en forstærket indsats til gavn for grundvidenskabene.

Af de 6 mill. kr., hvortil fondets rådighedssum nu søges forhøjet, agter man at reservere 1 mill. kr. som et særskilt rådighedsbeløb til store apparaturanskaffelser. Medens det tidligere var sjældent, at der til fondet blev indsendt ansøgninger om anskaffelser af apparater eller instrumenter til priser på over 20-25.000 kr., er forholdet nu det,

at der til løsning af forskningsopgaver i et stadigt stigende antal tilfælde kræves apparatur til priser på 100.000 kr. og derover. Dette har eksempelvis givet sig udslag i, at der alene til fondets kommission for naturvidenskaberne ved den sidste fordeling var indsendt 13 ansøgninger om apparatur til over 25.000 kr. til et samlet beløb af 1.250.000 kr.

Det er indlysende, at fondet med sin nuværende rådighedssum på 3,5 mill. kr. ikke uden at forsumme sine øvrige opgaver vil være i stand til at imødekomme mere end en beskedent brøkdel af videnskabens velbegrundede ønsker om apparaturanskaffelser.

Gennemførelse af forslaget om et særligt beløb til apparaturanskaffelser vil selvsagt i nogen grad muliggøre en aflastning af fondets almindelige rådighedssum. Hvis fondet skal have mulighed for hensigtsmæssige dispositioner, herunder imødekommelse af i al fald hovedparten af de efter de sagkyndige kommissioners skøn velmotiverede ansøgninger om støtte til andre formål end ovennævnte, kan den almindelige rådighedssum imidlertid ikke sættes til et lavere beløb end 5 mill. kr. årligt.

At det beløb, der har stået til rådighed for fondet i den forløbne tid, har ligget i underkanten af, hvad der var behov for, fremgår blandt andet af, at det ikke — som forudsat ved oprettelsen — har været muligt at oparbejde et reservefond gennem besparelser af de årlige rådighedssummer. Ministeriet er af den opfattelse, at fondets rådighedssum bør være af en sådan størrelse, at der er mulighed for at oparbejde en reservekapital, navnlig med henblik på pludselig opstående behov for støtte af større omfang, f. eks. til store videnskabelige ekspeditioner.

Man skal endvidere til støtte for den foreslåede forhøjelse af rådighedssummen henvise til, at Rockefeller Foundation, der i en årrække har støttet dansk videnskab med meget store beløb, har påbegyndt en afvikling af sin støtte til europæisk videnskab, idet man fra og med i år vil

koncentrere indsatsen om støtte til udviklingslandene.

Til belysning af videnskabsfondets virksomhed skal man endelig oplyse, at det årlige antal ansøgninger til fondet har været jævnt stigende, fra 335 i 1953 til ca. 460 i 1961. Det samlede beløb, hvorom der har været ansøgt pr. år, udgjorde i perioden 1953-59 lidt over 3 mill. kr., i 1960 var beløbet ca. 4,3 mill. kr., medens det i 1961 må forventes at nå op på mindst 5,5 mill. kr.

Når det beløb, hvortil rådighedssummen søges forhøjet, overstiger de beløb, hvorom der er indgivet eller ventes indgivet ansøgninger til fondet, skyldes det kendskabet til den nære kontakt, der er mellem de videnskabsmænd, der har sæde i fondets bestyrelse og de forskere, der ønsker støtte. Det må på grund af denne kontakt og den hele økonomi, som fondet i sin bevillingspolitik har måttet udvise, antages, at der hos mange videnskabsmænd er opstået det indtryk, at det er nytteløst at ansøge om bevillinger til mere kostbare forskningsprojekter, og frugtbart videnskabeligt initiativ må derved befrygtes at være gået tabt.

Det beløb, hvorom der er stillet forslag, må tillige ses som udtryk for, at man, som ovenfor nævnt, anser det for nødvendigt, at der i den nuværende situation gøres en kraftig indsats for yderligere at stimulere til forskningsvirksomhed på de videnskabelige områder, som det er fondets opgave at yde hjælp til.

Under henvisning til det anførte og i overensstemmelse med en af fondets bestyrelse til ministeriet for kulturelle anliggender afgiven indstilling, stilles der herefter forslag om, at lov nr. 215 af 7. juni 1952, som ændret ved lov nr. 146 af 23. maj 1958 og ved lov nr. 171 af 29. april 1960, ændres således, at fondets årlige rådighedssum forhøjes fra 3,5 mill. kr. til 6 mill. kr., heraf 1 mill. kr. som et særskilt rådighedsbeløb til store apparaturanskaffelser.